

Skatters betydelse för samhällsekonomin

IFN startar ett nytt skatteforskningsprojekt med syfte att öka kunskapen om skatters betydelse för svensk samhällsekonomi. Skatter finansierar offentlig välfärd och infrastruktur och omfördelar resurser mellan grupper i befolkningen. Men de påverkar också på ett eller annat sätt alla ekonomiska beslut som individer och företag tar. Hur skattesystemet är utformat påverkar nationalinkomstens storlek och långsiktiga tillväxt. Det gör att behovet att studera skatters inverkan på ekonomisk aktivitet är stort.

Projektet kommer att fokusera särskilt på frågor som rör näringslivets situation och funktionssätt. I en alltmer globaliserad värld ökar kravet på att Sveriges skattesystem är internationellt konkurrenskraftigt. I projektet kommer forskarna att undersöka vilka konsekvenserna blir för svenska företag och svensk samhällsekonomi.

I dag finns inte någon liknande skatteforskningsinstitution i Sverige, vilket gör IFN:s projekt unikt.

– Vi hoppas kunna göra IFN till en viktig knutpunkt inom skatteforskningen, både i Sverige och på sikt även internationellt, säger Daniel Waldenström som är ansvarig för skatteprojektet.

IFN:s databaser centrala

För att kunna forska om skattefrågor i Sverige krävs stora databaser med relevant information. På IFN finns sedan tidigare en mycket stor forskningsdatabas som uppdateras kontinuerligt. Den består av ett antal registerdatabaser som täcker hela Sveriges befolkning, en stor andel av

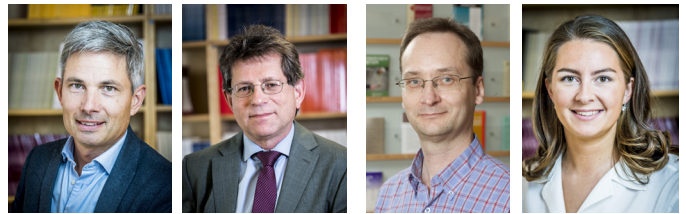
företagen från slutet av 1960-talet och fullständiga uppgifter om samtliga svenska företag från och med mitten av 1990-talet. Utöver detta har IFN också byggt upp en unik historisk skattedatabas. Den täcker in skattesatser inom alla skatteområden i Sverige och sträcker sig 160 år tillbaka i tiden. Tack vare omfattningen kan forskarna analysera mycket långa trender. De kan också analysera flera olika skatter som funnits under Sveriges ekonomiska historia.

En tredje viktig databas för skatteforskningsprojektet innehåller uppgifter om svenska företag. Den har byggts upp i samarbete mellan forskare vid IFN och Stockholms universitet, berättar Daniel Waldenström.

– Med hjälp av dessa data kan vi utgå ifrån i princip all befintlig information om individuella företag gällande ekonomisk redovisning, produktion, lönsamhet, löntagare och annat på årsbasis. Genom att koppla samman dessa unika data med våra historiska skattedata kan vi studera särskilda skeenden, utvärdera reformer och analysera

viktiga aspekter relaterade till skatters inverkan på företag, industriell omvandling och ekonomisk tillväxt, säger Daniel Waldenström.

Forskningsprojektets kärna består av IFN-forskare men även forskare från andra universitet och institutioner kommer att knytas till projektet. Målet är att producera forskning av hög internationell kvalitet som publiceras i välrenommerade vetenskapliga tidskrifter. På så sätt kan forskarna generera ny kunskap om skatters effekter i Sverige och sprida kunskapen i sammanhang där skattefrågor diskuteras.

Daniel Waldenström, Magnus Henrekson, Mikael Stenkula och Felicia Doll, är några av de IFN-forskare som kommer att arbeta inom ramen för Skatteforskningsprojektet.

Foto samtliga: Karl Gabor.

Fredrik Sjöholm ny vd för IFN sedan 1 november

Fredrik Sjöholm är ny vd för IFN. Han tar över efter Magnus Henrekson och kommer närmast från Lunds universitet där han är professor i internationell ekonomi.

– Jag tackade ja till uppdraget för att IFN är en lika ovanlig som viktig institution. Ett privat forskningsinstitut som bedriver policyrelevant forskning om det svenska näringslivet och det svenska samhället. Det finns inget liknande i Sverige – knappt i Europa – och jag tycker att det fyller en allt viktigare roll i ljuset av de utmaningar som vi står inför som samhälle, säger Fredrik Sjöholm.

Konkurrenskraftigt näringsliv fundamentet

Han betonar att svensk välfärd vilar på ett konkurrenskraftigt näringsliv och de resurser som det genererar. För att det svenska näringslivet ska kunna bibehålla sin styrka krävs det att man lyckas navigera i en föränderlig värld med ökad globalisering och ökade krav på exempelvis en hållbar klimatomställning. Här spelar naturligtvis även det omgivande samhället en viktig roll. Han beskriver en stat som tyvärr kan uppfattas som att den i detta avseende inte fullgör sin uppgift, med illa fungerande skolor, universitet och högskolor som inte håller internationell toppklass, en infrastruktur som fallerar och osäker framtida energiförsörjning. Dessutom tar trygghetsfrågorna allt större plats i samhällsdebatten och det tycks som att spänningar och konflikter i samhället blir värre, säger han. Att komma till rätta med utanförskapet kräver enligt Fredrik Sjöholm stora ansträngningar. Vidare innebär en förändrad arbetsmarknad på grund av automatisering och globalisering att riskerna för spänningar i samhället ökar ytterligare.

Forskning viktig för samhällsutvecklingen

Fredrik Sjöholm tror att det vi gör de närmaste tio åren kommer att påtagligt påverka samhällsutvecklingen för framtida generationer och att det är där forskningen kommer in i bilden:

– För att man på ett rationellt och väl genomtänkt sätt ska adressera problemen behövs forskning och folk som tänkt djupt och länge på de här frågorna, säger Fredrik Sjöholm.

Vilken funktion fyller IFN:s forskning jämfört med annan nationalekonomisk forskning som görs i Sverige?

– Fokuset är större på svenskt näringsliv och svensk ekonomi. Sedan är vi väldigt tydliga med att vår forskning ska vara policyrelevant och att vi ska kommunicera forskningen till det omgivande samhället. Vi ser det som ett viktigt uppdrag att tillhandahålla vår forskning till media, tjänstemän och politiker. Det är akademins tredje uppgift, något jag uppfattar att man retirerat lite från inom universitetsvärlden.

Foto: Karl Gabor.

Fredrik Sjöholm har erfarenheter både från universitetsvärlden och IFN. Han forskade på IFN mellan 2006 och 2011 och flyttade sedan tillbaka till sitt *Alma Mater* Lunds universitet där han också var prefekt för den nationalekonomiska institutionen. Lunds universitet är Sveriges bästa fullskaliga universitet, säger han. Den största skillnaden, förutom att IFN är en mindre och rörligare organisation, är frågan om finansiering:

– På IFN måste vi hela tiden vara på tårna eftersom vi inte har tryggheten med årliga, statliga anslag. Vi måste ständigt visa oss så kompetenta och relevanta att forskningsfinansiärer av olika slag tycker att det är värt att stödja det vi gör, säger Fredrik Sjöholm och betonar att IFN måste fokusera på aspekter av stor relevans för det svenska näringslivet och samhället och kunna erbjuda en god analys av dessa kärnfrågor. Det krävs vetenskaplig publicering av hög kvalitet men forskningen måste också kommuniceras utanför den akademiska sfären.

– Det räcker inte med det ena, man behöver bägge benen för att vara relevant, avslutar Fredrik Sjöholm.

IFN:s forskning presenteras först i ett working paper. Nästa steg är publicering i vetenskapliga tidskrifter som är peer reviewed. Här är några av de artiklar som nyligen accepterats för publicering.

Ali Ahmed, **Mats Hammarstedt** och Karl Karlsson, "Do Schools Discriminate Against Children with Disabilities? A Field Experiment in Sweden", *Education Economics*.

I ett fältexperiment studeras huruvida barn med ADHD och diabetes typ-1 diskrimineras vid kontakter med svenska skolor. Av resultaten framkommer att diskrimineringen är mest påtaglig i privata skolor och främst drabbar barn med diagnosen ADHD, men diskriminering förekommer även i kommunala skolor, exempelvis mot flickor med ADHD.

Sonia Bhalotra, Martin Karlsson, **Therese Nilsson** och Nina Schwarz, "Infant Health, Cognitive Performance and Earnings: Evidence from Inception of the Welfare State in Sweden", *Review of Economics and Statistics*.

Miljöfaktorer under de första levnadsåren kan påverka individens socioekonomiska utveckling. Studien analyserar introduktionen av fri spädbarnsvård och visar att den gav upphov till positiva effekter på barnens kognitiva färdigheter. Interventionen ökade även flickors benägenhet att utbilda sig och förbättrade kvinnors arbetsmarknadsutfall.

Andreas Bergh och **Christian Bjørnskov**, "Does Economic Freedom Boost Growth for Everyone?", *Kyklos*.

Ett positivt samband mellan ökad ekonomisk frihet och ekonomisk tillväxt är väl belagt. Resultaten om hur ekonomisk frihet påverkar inkomstfördelningen är däremot mer motstridiga. När sambandet undersöks med nya data över inkomstutvecklingen visar det sig att ekonomisk frihet är förbunden med ökade inkomster över hela inkomstfördelningen.

Martin Ljunge och **Mikael Stenkula**, "Fertile Soil for Intrapreneurship: Impartial Institutions and Human Capital", *Journal of Institutional Economics*.

Anställda entreprenörer, intraprenörer, spelar en avgörande roll för innovation och utveckling. Ett nytt konsistent mått visar att intraprenörskap skiljer sig markant mellan länder. Forskarna finner att väl fungerande institutioner och en hög utbildningsnivå förklarar skillnaden i intraprenörskap mellan länder.

Andreas Bergh, "The Compensation Hypothesis Revisited and Reversed", *Scandinavian Political Studies*.

Ett vanligt synsätt inom forskningen är att välfärdsstatens trygghetssystem har växt för att hantera den osäkerhet som globaliseringen skapar. Nya forskningsartiklar tyder emellertid på att detta inte stämmer. Ekonomisk öppenhet är istället ett sätt för välfärdsstater att dra nytta av handel med länder där löner och skatter är lägre.

Niklas Elert och **Magnus Henrekson**, "Innovative Entrepreneurship as a Collaborative Effort: An Institutional Framework", *Foundations and Trends in Entrepreneurship*.

Allt innovativt entreprenörskap bygger på samarbete. Uppsatsen åskådliggör detta faktum genom att utförligt presentera och diskutera teorin om innovativa samarbetsblock. För att kunna kommersialisera en idé inom ramen för ett vinstdrivande företag är entreprenören beroende av en rad ekonomiska färdigheter som andra människor besitter.

Andreas Berg och **Anders Kärnä**, "Globalization and Populism in Europe", *Public Choice*.

Denna uppsats undersöker om ekonomisk globalisering kan förklara varför populistiska partier vuxit sig stora i många västländer. Författarna finner inget samband mellan ekonomisk öppenhet och högerpopulistiska partiers valresultat i europeiska länder. Däremot är EU-medlemskap förknippat med större stöd för högerpopulistiska partier.

Martin Andersson, Johan P Larsson och **Özge Öner**, "Ethnic Enclaves and Self-Employment among Middle Eastern Immigrants in Sweden : Ethnic Capital or Enclave Size?" , *Regional Studies*.

Hur påverkar bosättningar med hög koncentration av invandrare från Mellanöstern arbetsmarknadsutfallet för arbetslösa invandrare från denna region? Forskarna finner att enklaver med hög andel egenföretagare från Mellanöstern ökar sannolikheten att arbetslösa därifrån startar eget företag.

Niclas Berggren och **Therese Nilsson**, "Economic Freedom and Antisemitism", *Journal of Institutional Economics*.

Forskarna undersöker hur ekonomisk frihet påverkar antisemitism. Denna typ av intolerans är tätt sammanbunden med ekonomiska stereotyper av judar som giriga. Forskarna finner, i en studie av upp till 106 länder, att ökad ekonomisk öppenhet mot andra länder är förknippad med mer antisemitism, medan en starkare rättsstat förefaller minska antisemitismen.

Save the date: 27 januari 2021 | **Mårten Blix** och **Henrik Jordahl** presenterar sin nya bok *Privatizing Welfare Services: Lessons from the Swedish Experiment* vid ett policyseminarium arrangerat av IFN. Mer information kommer i januari.

Foto: Karl Gabor

20 november | Lars Calmfors om hårdare coronaåtgärder

– Som jag ser det har Sverige helt klart grovt misslyckats med sin oförsiktiga strategi, som lett till många döda. Vi borde nu prova motsatt approach och snarare vara överförsiktiga under en tid. Det kommer att kosta på ekonomiskt så det måste kombineras med kraftigt utökade stöd för att inte företag ska gå omkull och vi ska få många arbetslösa. Det krävs också för att få acceptans för en sådan strategi, sade **Lars Calmfors** vid Stockholms Handelskammars webinarium om Sveriges finanspolitiska coronaåtgärder. Lars Calmfors hänvisade till en rapport av IMF som visar att milda restriktioner inte verkar ge så mycket resultat i form av minskad smittspridning, samtidigt som de ändå för med sig relativt höga ekonomiska kostnader. Om IMF:s resultat är riktiga, vore det bättre att lägga om den svenska strategin, sade han.

Vid seminariet medverkade även Urban Hansson-Brusewitz, generaldirektör Konjunkturinstitutet, Alexandra Stråberg, chefekonom Länsförsäkringar, Ola Pettersson, chefekonom LO, Jakob Forssmed, ekonomiskpolitisk talesperson (KD) och Maria Ludvigsson, ledarskribent *Svenska Dagbladet*.

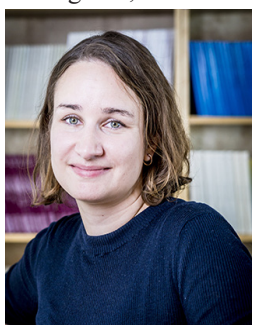

Foto: Karl Gabor

27 oktober | Dagmar Müller om ungas inträde på arbetsmarknaden

Dagmar Müllers doktorsavhandling ligger till grund för en SNS-analys som presenterades vid ett webinarium arrangerat av SNS. De allra flesta unga i Sverige har sommar- och extrajobb. Genom dessa extrajobb under skoltiden etableras personliga kontakter och det är vanligt att kontakterna leder till ungas första varaktiga jobb efter gymnasiet. I samband med coronapandemin har andelen lediga sommarjobb minskat och andelen nyregistrerade arbetslösa är högst inom gruppen upp till 29 år. Den minskade andelen sommarjobb kan få långsiktiga konsekvenser för de unga som ska ta steget ut på arbetsmarknaden. Därför borde regeringen utöka ungas möjligheter att bygga en relation till arbetsmarknaden, framför allt med koppling till deras yrkesutbildning. Staten kan exempelvis satsa på konjunkturbaserade subventionerade sommarjobb i den privata sektorn, anser Dagmar Müller.

På webinariet medverkade också Desirée Harknäs, leveranschef Randstad RiseSmart Sverige, Pär Lundström, expert kompetensförsörjning Installatörsföretagen, Martin Persson, förbundsstyrelseledamot SSU och Romina Pourmohktari, förbundsordförande LUF. Samtalet leddes av Louise Lorentzon, forskningsledare SNS.

23 oktober | Thomas Tangerås om framtidens elmarknad

Thomas Tangerås, IFN, presenterade en ny rapport vid Svenskt Näringslivs webbsända rundabordssamtal *Hur väl klarar Sveriges elmarknadsmodell klimatomställningen?* Rapporten, skriven tillsammans med Pär Holmberg, IFN, fokuserar på incitamenten att investera i ny elproduktion. Den visar på styrkor och svagheter med den nuvarande elmarknaden och ger förslag på förbättringar. I samtalet medverkade även Staffan Qvist, energikonsult Qvist Consulting och Elin Akinci, energianalytiker ELS Analys. Samtalet leddes av Marie Knutsen-Öy, ansvarig energipolicy Svenskt Näringsliv.

Foto: Karl Gabor

Felicia Doll är doktorand vid Munich Graduate School of Economics och IFN. Hon slutförde sina masterstudier i nationalekonomi vid Ludwig-Maximilians-Universität (LMU), München, i augusti 2020. Under tiden som Felicia Doll studerade vid LMU tillbringade hon även tid vid University of Warwick i England och vid Stockholms universitet.

Nyhetsbrev:

Nyheter från IFN utkommer sex till sju gånger per år. Dessutom publiceras *News from IFN* två gånger årligen.

Nyhetsbrev

Redaktör: Eva Malm Öhrström, eva.malmohrstrom@ifn.se; tfn 08-665 4525. Ansvarig utgivare: Fredrik Sjöholm